

Sygn. akt I.Ca 258/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie	SO Antoni Czeszkiewicz SO Małgorzata Szostak - Szydłowska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **H. M.**

z udziałem A. M.

o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania zajmowanego wspólnie z innym członkiem rodziny dotkniętym przemocą

na skutek apelacji wnioskodawczynie H. M.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie

z dnia 5 czerwca 2014r., sygn. akt I Ns 130/14

po s t a n a w i a:

I. Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nakazać uczestnikowi postępowania A. M. aby opróżnił z rzeczy prawa jego reprezentujące i wydał wnioskodawczynie H. M. lokal mieszkalny położony w A. przy ulicy (...);

II. Zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwotę 80zł (osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Sygn. akt: I. Ca. 258/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie H. M. wniosła o nakazanie jej mężowi A. M. opuszczenia mieszkania, w trybie art. 11a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W uzasadnieniu wskazała, że jej mąż zachowuje się wobec niej w sposób agresywny, kieruje pod jej adresem inwektywy oraz groźby, niszczy sprzęty domowe, wynosi z domu rzeczy na tzw. melinę, zakłóca spokój nocny poprzez stukanie, walenie, gotowanie i smażenie potraw, prowokuje awantury.

Dodatkowo podniosła, że od roku jej rodzina objęta jest procedurą tzw. „Niebieskiej karty”. Podała, iż wobec uczestnika nie było prowadzone postępowanie karne.

Uczestnik postępowania A. M. wniósł o oddalenie wniosku. Wskazał, że jest osobą niepełnosprawną, w 2006 r. stwierdzono u niego udar mózgu, a zły stan jego zdrowia skutkuje tym, iż miewa wybuchy złości. Potwierdził, że pomiędzy stronami dochodzi do konfliktów i wzajemnej agresji. Zaprzeczył, aby znęcał się nad żoną.

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 130/14 Sąd Rejonowy w Augustowie powyższy wniosek oddalił.

Z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynikało, że H. i A. małż. (...) zamieszkują wspólnie w lokalu mieszkalnym, położonym w A. przy ul. (...), który stanowi majątek odrębny H. M. otrzymany od rodziców. A. M. posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2006 r. A. M. przeszedł udar mózgu. Wielokrotnie poddawany był hospitalizacji z rozpoznaniem stanu po udarze mózgu z następową afazją i niedowładem połowicznym prawostronnym oraz organicznymi zaburzeniami osobowości, zachowania i emocji.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2013 r. sygn. akt III RNs 74/13 Sąd Rejonowy w Augustowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich w sprawie z wniosku H. M. z udziałem A. M. o wypłacanie wynagrodzenia do rąk małżonka, nakazał (...) Oddział w B. Wydział Świadczeń E.-Rentowych z/s w A. wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatku pielęgnacyjnego tj. świadczeń należnych A. M. do rąk jego żony H. M..

Od dnia 11 grudnia 2013 r. rodzina H. i A. małż. (...) objęta jest procedurą (...). Z zebranej dokumentacji wynika, iż pomiędzy małżonkami dochodzi do częstych awantur domowych, których inicjatorem jest A. M.. Negatywne zachowania A. M. nasiliły się w momencie, gdy przeszedł udar mózgu, a stan jego zdrowia znacznie się pogorszył. W okresie od 25 listopada 2013 r. do 16 maja 2014 r. w miejscu zamieszkania H. i A. małż. (...) dochodziło do wielokrotnych interwencji Policji na skutek zgłoszeń składanych przez H. M., syna stron M. M. oraz innych osób trzecich. Interwencje dotyczyły w większości przypadków awantur domowych inicjowanych przez A. M..

Prowadzone przez Prokuratora Rejonowego w Augustowie postępowania karne wobec A. M. pod sygn. akt: Ds. 73/14 i Ds. 300/14 zostały umorzone. Nadto postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie Ds. 417/14, Prokurator Rejonowy w Augustowie odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie dotyczącej gróźb karalnych, kierowanych w dniu 21.03.2014 r. w A. przy ul. (...) przez A. M. wobec H. M..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy na podstawie art. 11a ust. 1 Ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uznał wniosek H. M. za niezasadny. Zważył, że stosunki pomiędzy zainteresowanymi układają się negatywnie i dochodzi do licznych awantur domowych. Na ten stan rzeczy rzutuje okoliczność, iż uczestnik postępowania jest osobą niepełnosprawną, pozbawioną środków do życia, uzależnioną finansowo od żony, której wypłacane jest należne mu świadczenie rentowe. Zdaniem Sądu Rejonowego, postawa wnioskodawczyni względem uczestnika postępowania jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i nie może się ostać w świetle regulacji zawartej w art. 5 k.c., albowiem dysponuje ona pieniędzmi męża w sposób dowolny, nie licząc się z jego zdaniem, nawet nie dając mężowi drobnych kwot np. na zakup papierosów. W ocenie Sądu Rejonowego, zachowanie wnioskodawczyni ubliża godności człowieka, Kierowane jest ono do osoby niepełnosprawnej, poddawanej, częstym i długotrwałym hospitalizacjom, co z pewnością powoduje frustrację u uczestnika postępowania, a w konsekwencji eskalację negatywnych zachowań względem żony, wynikających z bezsilności i bezradności, spowodowanej złym stanem zdrowotnym i całkowitym pozbawieniem środków finansowych. Sąd Rejonowy wskazał także, że sprawy prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Augustowie w kierunku przestępstwa znęcania się oraz gróźb karalnych, gdzie pokrzywdzoną była H. M. zakończyły się umorzeniem postępowania bądź odmową wszczęcia dochodzenia, wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. Zdaniem Sądu I instancji, istnienie negatywnych relacji rodzinnych i występowanie częstych kłótni pomiędzy małżonkami, samo w sobie nie stanowi podstawy do uznania, iż mamy do czynienia z przemocą w rodzinie, tym bardziej, iż negatywne zachowania uczestnika postępowania względem wnioskodawczyni,

są niejako konsekwencją jej postawy, odmawiającej mężowi chociażby minimalnych środków finansowych na zaspokajanie elementarnych potrzeb.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódła wnioskodawczyni H. M., domagając się jego zmiany lub uchylecia i przekazanie sprawy Sadowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Orzeczeniu temu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania poprzez błędną ocenę materiału dowodowego prowadzącego do niesłusznego wniosku o braku przesłanek do orzeczenia eksmisji uczestnika postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że od stycznia 2013 r. do chwili obecnej uczestnik postępowania nadużywa alkohol, wszczyna awantury. Do momentu wydania orzeczenia o wypłacie wynagrodzenia uczestnika postępowania do jej rąk, ten pierwszy nie przyczynił się do ponoszenia opłat za mieszkanie, wyżywienie. Skarżąca wskazała także, że obawia się uczestnika.

W odpowiedzi na apelację, uczestnik postępowania A. M. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew ocenie prawnej wyrażonej przez Sąd Rejonowy, zdaniem Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, uzasadniał istnienie przesłanek wyrażonych w dyspozycji art. 11a ustawy 29 lipca 2005r. r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Zgodnie z treścią powyższego przepisu, jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania.

Definicja przemocy zawarta jest w art. 2 pkt. 2 w/w ustawy i w myśl tego przepisu, przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Na gruncie art. 11a w/w ustawy, przesłanką do żądania, aby sąd zobowiązał członka rodziny do opuszczenia mieszkania, jest zachowanie członka rodziny polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie, które czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie. Przesłanka stosowania przemocy w rodzinie powinna zatem być badana za pomocą definicji pojęcia przemocy w rodzinie, bez odnoszenia tych zachowań do znamion czynów zabronionych określonych przykładowo w art. 207 lub 217 k.k. Żądanie zobowiązania przez sąd danej osoby do opuszczenia mieszkania przysługuje osobie dotkniętej przemocą w rodzinie niezależnie od tego, czy sprawcy tej przemocy można zarzucić popełnienie przestępstwa. Żądanie do zobowiązania danej osoby do opuszczenia mieszkania i wydanie przez sąd stosownego orzeczenia jest też więc niezależne od tego, czy wobec osoby stosującej przemoc, w stosunku do której ma być na podstawie art. 11a wydane zobowiązanie, toczy się lub zakończyło się postępowanie w sprawie o popełnienie takiego przestępstwa.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że od wielu lat w mieszkaniu, które oboje zainteresowani zajmują, wspólne zamieszkiwanie jest bardzo uciążliwe. W lokalu zainteresowanych, szczególnie w ostatnich dwóch latach, odnotowywanych jest wiele interwencji Policji, głównie na wniosek wnioskodawczyni (vide: wykaz interwencji – k. 87-93). Rodzina zainteresowanych objęta jest procedurą (...) (vide: dokumentacja (...) – k. 98-190). Główną przyczyną tego stanu rzeczy stanowią zachowania uczestnika, który stosuje przemoc fizyczną i psychiczną wobec żony H. M. i syna M. M. w postaci m. in.: używania obelżywych słów, popychania, uszkodzania ciała, wszczynania awantur, klótni, stosowania gróźb, uszkodzania mienia, itp. Zachowania uczestnika postępowania w postaci używania obelżywych słów, czy też agresji wobec żony znajdują również potwierdzenie w dokumentach sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji w trakcie działań interwencyjnych. Ponadto uczestnik postępowania nadużywa alkoholu, co wynika z dokumentacji medycznej załączonej do akt sprawy (k. 36).

Z wyjaśnień informacyjnych złożonych na rozprawie apelacyjnej przez wnioskodawczynię wynika, że uczestnik postępowania bez żadnej przyczyny krzyczy na nią, wyzywa, niszczy przedmioty. Nie jest ona w stanie w sposób swobodny poruszać się w domu. Wnioskodawczyni podała również, że uczestnik postępowania zabrał jej dowód osobisty oraz kartę do bankomatu. Do czasu wydania przez Sąd Rejonowy w Augustowie orzeczenia o wypłacie do jej rąk wynagrodzenia uczestnika, wszelkie bieżące wydatki związane z utrzymaniem mieszkania i zakupem żywności ponosiła z własnych środków pieniężnych. Uczestnik postępowania nie łożył na mieszkanie, a uzyskane pieniądze przeznaczał na własne potrzeby.

Dodatkowo, Sąd Okręgowy uzupełniając postępowanie dowodowe ustalił, że od września 2014 r. uczestnikowi postępowania przyznano świadczenie emerytalne w wysokości 2.999,01 brutto (vide: decyzja ZUS – k. 241-242). Natomiast na mocy postanowienia (obecnie nieprawomocnego, z powodu apelacji wnioskodawczyni) z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. akt: III. RNs. 102/14 nakazano wypłatę świadczenia należnego A. M. w wysokości 25% do rąk H. M. (vide: postanowienie z dnia 22 lipca 2014 r. – zawarte w aktach sprawy o sygn.: III. RNs. 102/14 Sądu Rejonowego w Augustowie).

Nie ulega wątpliwości, że art.11a ustawy 29 lipca 2005r. r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest przepisem szczególnym i jako taki nie może być interpretowany rozszerzająco. Przedmiotowy przepis nie może być stosowany w każdej sytuacji istnienia konfliktu pomiędzy małżonkami, a jedynie w sytuacji stosowania przemocy przez jednego z domowników nad innym i istnienia wyraźnej relacji – sprawca przemocy i ofiara.

W niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy uznał, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie daje podstawy, aby uznać uczestnika postępowania za sprawcę przemocy wobec wnioskodawczyni. W świetle powyższych dowodów, nie budzi wątpliwości, że A. M. co najmniej od dwóch lat w sposób szczególny zakłóca wnioskodawczyni spokojne zamieszkiwanie w mieszkaniu przy ulicy (...) w A., tj. używa wobec niej obelżywych słów, krzyczy, jest agresywny, itd. Jakkolwiek prowadzone wobec A. M. postępowania karne nie pozwoliły postawić mu zarzutu popełnienia przestępstwa znęcania się nad wnioskodawczynią w świetle art. 207 k.k., to jednak materiał dowodowy zgromadzony w tych sprawach daje obraz, iż uczestnik postępowania zachowywał się agresywnie wobec wnioskodawczyni i małżonkowie są ze sobą skłóceni.

Nie można także uznać, aby wpływ na zachowania uczestnika postępowania miał przebyty w 2006 r. udar mózgu. Tego rodzaju okoliczność nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Trudno jest też uznać, aby pobieranie w imieniu męża przez wnioskodawczynię świadczenia rentowego należało zakwalifikować jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zauważyć bowiem należy, że świadczenie wypłacane apelującej po potrąceniach wynosiło kilkaset złotych, które częściowo przeznaczane było na bieżące opłaty i wydatki związane z utrzymaniem domu (które przecież obciążają w takim samym stopniu oboje małżonków), a w pozostałej części na potrzeby uczestnika (np. papierosy). Materiał zgromadzony w sprawie nie potwierdził też, aby wnioskodawczyni niegospodarnie rozporządzała rentą należną uczestnikowi, czy też nie dawała mu pieniędzy na drobne wydatki. Podkreślić przy tym należy, że uczestnikowi postępowania od września 2014 r. przysługuje świadczenie emerytalne w wysokości ok. 3.000,00 zł brutto miesięcznie, a zatem posiada środki pieniężne, które pozwolą mu na przykład na wynajęcie mieszkania i ponoszenie własnych wydatków.

Podsumowując należy stwierdzić, że ocena prawna wniosku dokonana przez Sąd I instancji była wadliwa i zachodziły podstawy do uwzględnienia wniosku.

W świetle przedstawionych okoliczności zarzuty apelacji okazały się uzasadnione, co skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono na mocy art. 98 k.p.c., na które złożyły się: opłata sądowa od wniosku (40,00 zł) i opłata sądowa od apelacji (40,00 zł), łącznie – 80,00 zł.